

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Eksamen og internkontroll

Buskerud fylkeskommune – Ringerike videregående skole

Sammendrag

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Buskerud fylkeskommune. Temaet for tilsynet er eksamen og internkontroll. Vi har etter en risikovurdering valgt ut kontrollspørsmålet som omhandler om fylkeskommunen sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen. Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket.

Buskerud fylkeskommune mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av fylkeskommunens uttalelse og ny dokumentasjon, har vi gjort endringer i rapporten.

Statsforvalterens vurdering er at Buskerud fylkeskommune gjennomfører risikovurderinger, og at den gjennom sin ROS-analyse har formalisert hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Fylkeskommunen har skriftlige rutiner, prosedyrer og øvrige tiltak, for å sørge for at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføring av eksamen på eksamensdagen. Videre ser vi at fylkeskommunen ved hjelp av styringstiltak avdekker og følger opp avvik eller risiko for avvik. Fylkeskommunen har videre sannsynliggjort at de har et system for å evaluere skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak i interkontrollen, og forbedre disse ved behov. Dette bidrar til å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

Vi har vurdert at Buskerud fylkeskommune oppfyller kravene i regelverket, og at det er sannsynliggjort at fylkeskommunens fremtidige praksis vil oppfylle de rettslige kravene. Vi vil derfor ikke vedta pålegg om retting. Tilsynet er avsluttet.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning	4
1.1 Kort om Buskerud fylkeskommune	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	4
2 Nødvendige tilpasninger under eksamen	5
2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?	5
2.1.1 Rettslig krav.....	5
2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner	7
3 Vi avslutter tilsynet.....	22
4 Dokumenter	23

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med kommuner, fylkeskommuner og offentlige skoler,¹ der vi kontrollerer om opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt.

Dersom Buskerud fylkeskommune og Ringerike videregående skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Det er fylkeskommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt.² Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til fylkeskommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, og vi skal derfor gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. Fordi vi behandler personopplysninger i tilsynet, gjelder også bestemmelsene i personopplysningsloven.³

1.1 Kort om Buskerud fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune ble etablert 01.01.2024 etter å ha vært en del av Viken fylkeskommune siden 01.01.2020. Det er 18 kommuner i Buskerud og fylkeskommunen har 269 819 innbyggere (2024). Fylkeskommunen eier 12 videregående skoler og det er seks private videregående skoler i fylket, og i skoleåret 2023/2024 er totalt 9129 elever fordelt på disse skolene.

Ringerike videregående skole har inneværende skoleår 647 elever fordelt på fire ulike utdanningsprogram.

1.2 Tema for tilsynet

Temaet for dette tilsynet er om Buskerud fylkeskommune, gjennom sin internkontroll, sikrer at alle sentralt gitte eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanene i fagene.⁴ Statsforvalteren i Oslo og Viken skal kontrollere om Buskerud fylkeskommune sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.⁵ Vi har i tillegg avgrenset vurderingene til å gjelde fylkeskommunens offentlige videregående skoler.

Vi har ikke sett på hvordan fylkeskommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til internkontroll på eksamen, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren sendte tilsynsbrev 07.01.2024 til Buskerud fylkeskommune. Vi har undersøkt om fylkeskommunen gjennom sin internkontroll sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen, på eksamensdagen. For å kontrollere dette har vi sett på praksisen til både fylkeskommunen og Ringerike videregående skole.

¹ Jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, og kommuneloven kapittel 30.

² Jf. opplæringsloven. § 13-10 første ledd

³ Les mer om vår behandling av personopplysninger i tilsyn på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/

⁴ Jf. forskrift til opplæringsloven § 3-23 og kommuneloven § 25-1

⁵ Jf. opplæringsloven §§ 3-4 og 13-10 med forskrifter, og kommuneloven § 25-1.

Fylkeskommunen og skolen ble pålagt å svare på en egenvurdering/spørreskjema i Forms og sende inn nødvendig dokumentasjon til oss. Vi har mottatt beskrivelser av praksis og dokumentasjon fra fylkeskommunen og skolen. Vi har også gjennomført intervjuer med ansatte og ledere i fylkeskommunen, det interkommunale selskapet FRID IKS samt skolen.

Våre foreløpige vurderinger og konklusjoner baserte seg på opplysninger vi fikk fra denne informasjonen, og ble skrevet i en foreløpig tilsynsrapport.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til fylkeskommunen 22.04.2024. Fylkeskommunen har uttalt seg om innholdet i den foreløpige rapporten. Vi har behandlet fylkeskommunenes kommentarer og innsendt dokumentasjon under hvert av de aktuelle temaene.

2 Nødvendige tilpasninger under eksamen

2.1 Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?

2.1.1 Rettslig krav

Krav til internkontroll

Fylkeskommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.⁶ Kravet er et element i fylkeskommunens ledelse og styring. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, særpreg, aktiviteter og risikoforhold.⁷ Fylkesdirektøren har ansvar for at kravet blir oppfylt, men kan delegere oppgaver knyttet til andre. Fylkesdirektøren er likevel ansvarlig og må følge opp at oppgavene blir ivaretatt.

Kravene til innholdet i internkontrollen som går frem av kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstavene a-e, må ses i sammenheng med første og andre ledd.

Fylkeskommunen skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering, og gi oversikt over hvordan de har fordelt oppgaver og myndighet.

Fylkeskommunen skal dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig på bakgrunn av risikobildet og formålet med internkontrollen.

Fylkeskommunens internkontroll skal være egnet til å forebygge og hindre regelverksbrudd.⁸

Risikovurderinger skal være en del av grunnlaget for utformingen av internkontrollen. Fylkeskommunen skal vurdere sannsynligheten for at lover og forskrifter ikke følges, og hvilke konsekvenser brudd kan få. Hensikten med risikovurderinger er å kunne tilpasse omfang og innretning på internkontrollen, og gjøre internkontrollarbeidet mer målrettet mot der risikoen og behovet er størst.⁹ Områder med stor risiko for regelverksbrudd krever bedre styring og

⁶ Jf. kommuneloven § 25-1 første ledd.

⁷ Jf. kommuneloven § 25-1 andre ledd.

⁸ Jf. kommuneloven § 25-1.

⁹ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.3.3.

kontroll gjennom tiltak enn områder hvor det sjelden svikter. Det stilles ikke formkrav til risikovurderingene, men må gjennomføres på en systematisk måte.¹⁰

Fylkeskommunen må ha nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regelverksetterlevelse.¹¹ Disse må være basert på konkrete vurderinger av risiko for avvik. Det er ikke et krav om at alle rutiner og prosedyrer skal være skriftlige, men skriftlighet vil ofte være nødvendig. Fylkeskommunen må gjøre rutinene kjent og tilgjengelige for de som trenger å vite om dem.¹²

Internkontrollen skal sikre at avvik og risiko for avvik avdekkes.¹³ Fylkeskommunen skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, og sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd. Hensikten er at oppståtte feil skal korrigeres, at virksomheten skal lære av avvikene, og at det skal settes inn relevante tiltak for å hindre nye regelverksbrudd.^{14, 15}

Fylkeskommunen må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Fylkeskommunen må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp.

Skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontrollen skal evalueres og ved behov forbedres.¹⁶ Utgangspunktet er imidlertid at forbedringer skal gjøres ved behov. For å kunne gjøre dette, må det gjennomføres en evaluering med jevne mellomrom.¹⁷

Fylkeskommunens ansvar for gjennomføring av eksamen i videregående opplæring

Fylkeskommunen har ansvar for at kravene i opplæringsloven og forskriften til lovene blir oppfylt. Fylkeskommunen må stille til disposisjon de ressursene som er nødvendige for at kravene skal kunne oppfylles.¹⁸ Dette innebærer at fylkeskommunen må gjøre den nødvendige analysen av situasjonen, og få til den interne kommunikasjonen og rapporteringen mellom ansvars- og vedtaksnivåene som må til for å kunne oppfylle de pliktene de er pålagt.¹⁹

Fylkeskommunen har ansvar for å gjennomføre alle eksamener ved offentlige videregående skoler.²⁰

Ansvar for å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen, på eksamensdagen.

Fylkeskommunen skal sikre at alle eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket og læreplanene i de ulike fagene.²¹ Dette innebærer blant annet at fylkeskommunen må sikre at

¹⁰ Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹¹ Jf. kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav b.

¹² Jf. Prop.46 L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹³ Jf. Kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav c.

¹⁴ Jf. Prop.46L (2017–2018) Kap. 30 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget - Kap. 25 Til § 25-1 Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

¹⁵ Jf. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.4

¹⁶ Jf. Kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav e.

¹⁷ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2021), Internkontroll i kommunesektoren – Kravene i kommuneloven pkt. 2.4.6.

¹⁸ Jf. Opplæringsloven § 13-10.

¹⁹ Jf. Ot.prp. nr. 67 (2002-2003).

²⁰ Jf. Forskrift til opplæringsloven § 3-23 tredje ledd.

²¹ Jf. Forskrift til opplæringsloven § 3-23, jf. kommuneloven § 25-1.

kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen, på eksamensdagen.

Med nødvendige tilpasninger mener vi at fylkeskommunen må sikre at eksamensformen og varigheten på eksamen er i tråd med det Utdanningsdirektoratet har fastsatt.²² Når det gis føringer for utvidet tid eller lignende mens eksamen pågår, for å avhjelpe uforutsette hendelser som har oppstått, må fylkeskommunen som skoleeier sikre at dette blir kjent for de som er til stede i eksamenslokalet.

2.1.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

I Buskerud fylkeskommune er eksamen organisert under "Avdeling for opplæring og kompetanse" som ledes av en avdelingsdirektør som er plassert direkte under fylkeskommunedirektøren. Avdelingen har fire seksjoner, hvor en av dem er seksjon for skoleforvaltning. Enhet for eksamen og vurdering er underlagt denne seksjonen med egen leder som har personalansvar for sine fire medarbeidere. Vi har mottatt et organisasjonskart og har fått dette utdypet under intervjuene.

Vi har mottatt dokumentet «Reglement for delegering av myndighet fra fylkesdirektør for utdanning og kompetanse». Dette dokumentet er fra tidligere Viken fylkeskommune, og vi har blitt informert om at nytt delegasjonsreglement for Buskerud skal vedtas før påske. I tillegg har vi mottatt dokumentet «Oppgavefordeling opplæring nye BFK» med en oversikt over hvordan de ulike paragrafene i opplæringsloven med forskrifter er fordelt på seksjoner og enheter. Leder for eksamen og vurdering sier at enheten er gitt mandatet fra ledergruppa.

I «Håndbok for eksamensmedarbeidere» går det frem at fylkesutdanningsdirektøren gir fylkeskommunale retningslinjer for organisering og gjennomføring av lokalt gitt eksamen i videregående opplæring i fylket. Håndboken og retningslinjene skal sikre god kvalitet ved gjennomføring av eksamen og har som målgruppe eksamensmedarbeidere og skoleledere i Buskerud fylkeskommune. I intervjuene kom det frem at selv om denne håndboken gjelder lokalt gitt eksamen, blir den fulgt av skolene uavhengig av om eksamen er lokalt gitt eller sentralt gitt.

Ringerike videregående skole har seks avdelinger underlagt rektor. Vi har mottatt dokumentet "Ringerike videregående skole -ansvarsområder (2023)" der ansvarsområdene for skolens ledelse er beskrevet, og hvor det går frem at rektor har et overordnet ansvar. Videre går det frem hvem som har ansvar for eksamen på skolen, men det er ingen oversikt over hvilke oppgaver som ligger til den enkeltes ansvar. En av avdelingslederne har hovedansvaret for gjennomføring av eksamen, og det gikk frem av intervjuet med skolen at det også er andre ansatte som har et medansvar for eksamen, som blant annet å sørge for at det er tilstrekkelig med vakter på eksamensdagene. Rektor og eksamensansvarlig ved skolen sier videre i intervjuet at det er veldig klart hvem som har ansvar for hva på skolen.

Det kom videre frem i intervjuet at skolen er klar over hva som er deres ansvarsområde når det gjelder gjennomføring av eksamen, og at denne informasjonen blir gitt i møte som fylkeskommunen har med skolene i forkant av eksamen. Det fremstår for Statsforvalteren som at ledelsen på skolen har høy kompetanse på eksamen og har en klar ansvarsfordeling seg imellom.

²² Jf. Forskrift til opplæringsloven § 3-25 andre ledd siste setning.

FRID IKS (Fylkeskommunenes Ressurs for It og Digitalisering) er et interkommunalt selskap, som ble opprettet i forbindelse med oppløsningen av Viken fylkeskommune 1. januar 2024, og eies av de tre fylkene Akershus, Buskerud og Østfold. FRID IKS skal støtte de tre fylkeskommunene med et samlet kompetansemiljø på teknologi, sikkerhet, systemforvaltning, digitalisering og brukerstøtte og er gitt ansvaret for det tekniske på eksamen. Fylkeskommunen bestiller hva som skal være på plass av tilgangsstyring, nettressurser osv.

Videre skriver fylkeskommunen at den faste arbeidsgruppen Viken etablerte med IKT-medarbeidere og eksamensmedarbeidere både fra fylkesadministrasjonen og skolene, fortsetter på tvers av de tre nye fylkene. Vi ser at noen skoler har en eller flere IKT-ansvarlige som jobber tett mot skoleledelse og eksamensansvarlig på den enkelte skole, og at IKT-ansvarlig på skolen er underlagt digitaliseringsavdelingens ledere. Denne ansvarsfordelingen ble bekreftet i intervjuet. Vi har ikke mottatt noen dokumentasjon som viser hvilket mandat, eller oppgaver FRID IKS er gitt av fylkeskommunen på eksamensområdet. Imidlertid kom det frem i intervju med fylkeskommunen at dette skal bli nedfelt skriftlig etter hvert.

Vår vurdering

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet ikke har ferdigstilt delegeringsreglementet for fylkeskommunen i sin nye organisasjonsstruktur. I den forbindelse gjør vi oppmerksom på at det gamle delegeringsreglementet til Viken fylkeskommune viser til gammelt regelverk på eksamensområdet. Vi vurderer det som positivt at fylkeskommunen er i gang med å utarbeide nytt delegeringsreglement slik at dette blir i tråd med ny organisering.

Videre vil vi påpeke at oppgaver i «Håndbok for eksamensansvarlig» i hovedsak omhandler lokalt gitt eksamen. Det er vår vurdering at dette kan bidra til å skape usikkerhet for skolene når det gjelder oppgaver knyttet til sentralt gitt eksamen. På bakgrunn av dette, og ut fra dokumentasjon vi har mottatt, vurderer Statsforvalteren at det kan være vanskelig å skille ut hvilke oppgaver som er lagt til rektor og hvilke oppgaver som er lagt til fylkeskommunen når det gjelder sentralt gitt eksamen.

Det er også vår vurdering at det ikke er dokumentert hvilken myndighet og oppgaver som er delegert FRID IKS på eksamensområdet og hvordan oppgavene er fordelt i FRID IKS internt. På bakgrunn av manglende dokumentasjon er det derfor vanskelig for Statsforvalteren å få oversikt over hvilke oppgaver FRID IKS skal løse og hva fylkeskommunen gjør selv.

Det er likevel vårt inntrykk av svar i Forms og intervjuene at både fylkeskommunen, skolen og FRID IKS i praksis vet hvilket ansvar og hvilke oppgaver de har i forbindelse med gjennomføring av sentralt gitt eksamen for sine elever.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Buskerud fylkeskommune har ikke vedtatt noe nytt delegasjonsreglement. Videre kan vi ikke se at vi har mottatt oppdatert versjon av «Håndbok for eksamensansvarlig». Imidlertid har vi mottatt dokumentet «Teknisk eksamensgruppe», med mandat samt fylkeskommunens bestilling til FRID IKS vedrørende økt beredskap under eksamen våren 2024 og svaret fra FRID IKS på denne. Vi har også mottatt «Beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring» der det fremgår hvordan skolene skal håndtere uforutsette hendelser under eksamensgjennomføringen og hvilket ansvar som ligger til de ulike nivåene i organisasjonen.

Videre kommer det frem av «ROS-analyse skriftlig eksamen våren 2024» hvem som er ansvarlig av fylkeskommunen, skolen og FRID IKS, når det oppstår uforutsette hendelser før og under eksamensperioden.

På bakgrunn av dette er det vår vurdering at fylkeskommunen har formalisert ansvars- og oppgavefordeling, og at dette bidrar til å sikre eksamensgjennomføringen i Buskerud fylkeskommune.

Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger for å tilpasse omfanget av internkontrollen slik at den sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?

Fylkeskommunen skriver at arbeidsgruppen for teknisk gjennomføring fortløpende vurderer risiko for avvik, og at dette arbeidet blir intensivert de siste ukene før eksamensstart. Videre lister fylkeskommunen opp risikofaktorer som vurderes, som blant annet feil med nettverket, strømbrydd, feil på kandidatens utstyr, kapasitetsproblemer, og feil/mangelfull informasjon til skoler, eksamensvakter eller kandidater. I tillegg kommer det frem at antall eksamenskandidater, og at elevene gjennomfører eksamen på egne datamaskiner, er viktige faktorer i risikovurderingen.

Det er videre vurdert av fylkeskommunen at det kan medføre en risiko for gjennomføring av eksamen hvis mange eksamensvakter er syke eller ikke kan stille av andre grunner, og at skolene derfor må vurdere å sikre at de har nok eksamensvakter tilgjengelig. I presentasjon av 22.02.24 ser vi at det blir gitt informasjon til skolene om at de må øke vaktholdet i eksamenslokalet og styrke opplæring av vaktene.

For å innhente informasjon for risikovurdering skriver fylkeskommunen at den bygger på erfaring og tilbakemeldinger fra skolene, som for eksempel søknader om annullering, nytt eksamenssystem, påloggingsproblemer hos Utdanningsdirektoratet og lenge siden forrige eksamensgjennomføring. I intervju kom det frem at det ved gjennomføring av eksamen våren 2023, viste seg at rutiner ikke var tilstrekkelig innarbeidet. Fylkeskommunen sier at de risikofaktorene som er nevnt over er kjent for skolene. Videre blir det bekreftet at dette er risikoer som blir vurdert på bakgrunn av erfaringer, men at de ikke er skriftliggjort.

Det kommer frem i intervjuet at skolen ikke tidligere har erfart problemer med lokalt nett slik at elevene ikke kommer inn i eksamenssystemet, og at det derfor ikke var gjort noen risikovurdering av dette før eksamen i 2023. Videre sier skolen at den må jobbe med risikovurderinger, og at den har skaffet et nytt lokale til eksamensgjennomføringen våren 2024, i tillegg til å benytte Hønefoss arena. Det nye lokalet er fylkeskommunalt og har derfor tilgang til det fylkeskommunale nettverket.

FRID IKS skriver at digitaliseringsavdelingen i samarbeid med eksamenskontoret har gjort risikovurderinger som angår teknisk gjennomføring av eksamen, og at denne foretar seg risiko for strømbrydd, datalinjebrydd og feil tilknyttet trådløst nettverk. Videre skriver FRID IKS at risikovurderingene bygger på historikk som viser oppetid, erfaringer fra tidligere eksamensgjennomføringer og forslag for å løse risikoelementer som foreløpig ikke har oppstått, men som blir sett på som en risiko.

Våre vurderinger

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen beskriver hendelser som kan oppstå før og under eksamensgjennomføringen og at disse blir ansett som faste risikofaktorer, og at skolene er kjent med disse risikofaktorene. Eksempelvis ser vi at skoleeier og skolen jobber med risikoreduserende tiltak for at det ikke skal oppstå problemer med nettverket i lokaler som skolen leier, og at skolen på eget initiativ har skaffet et nytt lokale som er fylkeskommunalt til

eksamensgjennomføringen våren 2024. Vi vurderer det som positivt at både skoleeier og skolen sier at det blir jobbet videre med risikovurderinger.

Av det vi kan se baserer risikovurderingene som både blir gjort av fylkeskommunen, skolen og FRID IKS seg hovedsakelig på tidligere erfaringer. Videre ser vi at risikoene som er listet opp er ulike risikoer som etter vår vurdering er knyttet til uforutsette hendelser som kan oppstå, og ikke direkte til om kandidatene får nødvendige tilpasninger underveis på eksamen.

I og med at de risikofaktorer som blir listet opp i hovedsak er foretatt på bakgrunn av erfaringer, er det vår vurdering at risikovurderingene ikke fremstår som systematiske, men mer tilfeldig ut fra hvilke hendelser som oppstår under eksamensgjennomføringen.

Fylkeskommunen har ikke formalisert en overordnet risikovurdering av eksamensfeltet der det blir vurdert hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Det er videre vår vurdering at uten en overordnet risikovurdering vil det være vanskelig for fylkeskommunen å vite hvilket område som har høy risiko, for deretter å kunne sette inn tiltak for å redusere risikoen for at kandidatene ikke får nødvendige tilpasninger på eksamensdagen. Det er også vår vurdering at en risikovurdering må inneholde en vurdering av sannsynlighet for svikt og regelverksbrudd og hvilke konsekvenser det kan gi, både på fylkeskommunalt nivå og på skolenivå.

Buskerud fylkeskommune er etter vårt syn en stor og kompleks organisasjon. Videre er eksamen et komplekst fagfelt, der mange nivåer og enheter skal samhandle. I lys av fylkeskommunens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold ser vi at det er et behov for at risikovurderingene blir formalisert.

Vi konkluderer på bakgrunn av det som er nevnt over at risikovurderingene ikke er tilstrekkelige på tilsynstidspunktet.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig rapport oversendt «ROS analyse av skriftlig eksamen våren 2024», som er utarbeidet i løpet av våren. Denne inneholder beskrivelse av uforutsette hendelser som kan oppstå, hvilke konsekvenser dette kan få for eksamensgjennomføringen og kandidatene, en vurdering av sannsynlighet for risiko, forebyggende tiltak og beredskapstiltak, samt hvem som er ansvarlig for å følge opp. I ROS-analysen er det ikke direkte vurdert sannsynlighet for og konsekvenser av at kandidatene ikke får nødvendige tilpasninger på eksamensdagen. I og med at fylkeskommunen har utarbeidet en ROS-analyse, forutsetter vi at fylkeskommunen har vurdert dette som et mulig problem. Det er derfor vår vurdering at fylkeskommunen gjennom ROS-analysen har formalisert hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Det er vårt inntrykk av redegjørelsen vi har mottatt fra fylkeskommunen og PP-presentasjon fra møte 08.05.2024 at fylkeskommunen har gjort skolene, FRID IKS teamledere og IKT ansatte ved skolene kjent med ROS-analysen i forkant av eksamensgjennomføringen.

På bakgrunn av det som er nevnt over er det vår vurdering at dette vil bidra til å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

Har fylkeskommunen utarbeidet nødvendige rutiner, prosedyrer og andre tiltak?

I dette tilsynet har vi mottatt ulike dokumenter. Ikke alle dokumenter er like relevante for kontrollspørsmålet vi undersøker. Statsforvalteren vurderer at dokumentene vi henviser til, kan bidra til at kandidatene sikres tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen. Utover dette viser vi til dokumentliste på slutten av rapporten.

Fylkeskommunen skriver i sin redegjørelse at det meste av retningslinjer og føringer som ble utarbeidet av tidligere Viken fylkeskommune er videreført av Buskerud fylkeskommune, men med noen mindre justeringer. Videre skriver fylkeskommunen at den vil gjøre en del forbedringer og presiseringer i rutiner for skolene som forberedelse til gjennomføring av eksamen våren 2024.

Fra tidligere har fylkeskommunen erfart at skolene har svært gode rutiner og systemer for eksamensgjennomføring, og at skolene er godt kjent med informasjon og føringer for skriftlig eksamen fra Utdanningsdirektoratet. Likevel mener fylkeskommunen at det er behov for at flere rutiner og arbeidsprosesser blir nedfelt skriftlig, og at det som er skriftlig er enklere å evaluere og forbedre.

I intervju med fylkeskommunen svarer den at skolen må ha rutiner for hvem som tar avgjørelse om kandidatene skal få tilpasning på eksamen på eksamensdagen, og hva tilpasningen skal være. Videre sier fylkeskommunen at den ikke har beskrevet hva rutinen må inneholde, men de har gitt beskjed til skolene om at de må skriftliggjøre rutinene sine. Fylkeskommunen sier videre at de ikke har kontrollert om skolene har gjort dette, og at det ikke er realistisk at dette blir gjort før gjennomføring av eksamen våren 2024, men at de på sikt kan lage en mal for skolene.

Rutiner og prosedyrer - Fylkeskommunen

For skolene har fylkeskommunen utarbeidet retningslinjer for eksamen i dokumentene "Håndbok for eksamensansvarlig", "Reglement for skriftlig eksamen" og «Årshjul for skolene BFK 2023-2024».

Vi har mottatt et oppdatert dokument som heter «3.10 Skriftlig eksamen», som tilhører «Håndbok for eksamensmedarbeidere». Her går det frem hvilken beredskap det skal være under eksamen og hvem eksamensansvarlig skal melde fra til ved ulike hendelser som oppstår under eksamen. Videre er det i håndboken vist til «Reglement for skriftlig eksamen» som inneholder praktisk informasjon til elevene om gjennomføring av eksamen. Denne er utarbeidet av fylkeskommunen i samarbeid med skolene.

Videre står det i punkt 3.10.4 i håndboken, når det gjelder IKT til eksamen, at: *den enkelte skole må sørge for at det utarbeides rutiner og retningslinjer for skolens IKT-ansvarlig, eksamenstilsyn og elever, slik at gjennomføring og kontroll av eksamen skjer på en forsvarlig måte.* Vi kan ikke se å ha mottatt dokumentasjon på dette, utover at skolen har utarbeidet informasjon til elever og eksamensvakter, samt regler for eksamensvakter på skolen.

For å planlegge beredskap skriver fylkeskommunen at den alltid henter ut oversikt over antall eksamenskandidater per eksamensdag i forkant av eksamensperioden. Utover dette skriver den og skolen at den har branninstruks og andre beredskapsplaner ved for eksempel pågående livstruende vold. Vi har ikke mottatt noen dokumentasjon som beskriver innholdet i disse prosedyrene og planene.

«Årshjul BFK Eksamen og vurdering 2024» inneholder enhetens gjøremål knyttet til alle eksamener i løpet av kalenderåret. I årshjulet blir det informert om at enheten skal avholde møter med skolene om vårens eksamensgjennomføring i februar og april. I dette årshjulet og

«Årshjul for skolene BFK 2023-2024» går det videre frem at det skal gjennomføres testeksamen innen 1. mai og at omfang og resultater skal inn på et eget skjema i Teams.

I presentasjonen fra samling om eksamen for skolene av 22.02.2024 blir skolene informert om at testeksamen er obligatorisk, og hvilke frister som gjelder for gjennomføring og rapportering til fylkeskommunen. Det går ikke frem av årshjulet eller annen dokumentasjon hvordan fylkeskommunen vil følge opp rapportering etter testeksamen. Videre går det frem at et punkt på agendaen var «synliggjøre planer for beredskap», uten at det kommer frem hva dette innebærer.

Rutiner og prosedyrer - Skolen

I «Årshjul eksamen og dokumentasjon-Ringerike vgs» står det blant annet hvem som har ansvaret for å oppdatere informasjon til eksamensvakter og elever, og når denne informasjonen skal bli gitt samt tidspunkt for møte med eksamensvakter.

Organisering i eksamenslokalet

Rektor og eksamensvakt beskriver prosedyrer for organisering av kandidatene i eksamenslokalene. Kandidater med lik fagkode blir plassert i samme område i eksamenslokalet. Eksamensvakt ser til at kandidatene setter seg på tilvist plass, der det ligger et ark med kandidatnummer og fagkode for eksamen, samt informasjon om pålogging og bruk av hjelpemidler. Eksamensvaktene sjekker alltid med kandidatene at fagkodene som står på «arket kandidatpassord» stemmer, og at kandidaten har fått utdelt rett eksamensoppgave.

Skolen vurderer dette som et tiltak for å unngå at kandidatene får feil tidsramme/utdelt feil eksamensoppgave.

Ansvarslinjer i eksamenslokalet

Skolen svarer i Forms og bekrefter i intervjuet at det er klare rutiner, ansvarslinjer og rollefordeling i eksamenslokalet og at alle vet hva de skal gjøre og hvem de skal forholde seg til når det skjer uforutsette hendelser under eksamen. Dette er noe både IKT- ansvarlig ved skolen og eksamensvakt bekrefter.

Ifølge skolen er det alltid eksamensleder eller eksamensmedarbeider som setter i gang eksamen, informerer vakter og elever, tar avgjørelser om kandidatene skal få nødvendige tilpasninger og avgjør hva tilpasningen skal være. Det er informert om ansvarslinjene til eksamensvakter før eksamensgjennomføringen, noe eksamensvakten bekrefter i sitt svar. Videre sier skolen at noen vakter (HEV) har hovedansvar og får ekstra opplæring, slik at de kan monitorere under eksamen og sjekke om kandidater har levert eksamen. Skolen svarer videre at den bør skriftliggjøre hvem som har ansvar for ulike oppgaver i eksamenslokalet.

Skolen skriver videre at hvis kandidater får tilpasninger under gjennomføring av eksamen, rapporterer hovedvakt dette til eksamensleder. I tillegg drøfter hovedvakt tilpasninger med eksamensleder under gjennomføring av eksamen. Eksamensleder eller eksamensmedarbeidere er i tillegg tilgjengelig i eksamenslokalet i situasjoner der kandidater trenger tilpasninger.

Skolen skriver at eksamensleder og eksamensmedarbeider følger tett med på beskjeder som blir lagt ut på "Viktige meldinger" på Utdanningsdirektoratet gjennom hele eksamensdagen, og at hovedvakt også har tilgang. Meldinger som kommer om feil, blir umiddelbart informert om til elevene i eksamenslokalet, og skolen svarer at den har gode rutiner for å håndtere viktige meldinger fra Utdanningsdirektoratet. Dette bekreftes av svar fra eksamensvakt.

Videre skriver eksamensvakt at kandidater som har behov for tilrettelegging under gjennomføring av eksamen melder fra til eksamensvakt eller HEV, og ved behov tilkaller HEV skolens eksamensansvarlig. Eksamensansvarlig kontakter videre rektor ved behov. I tillegg er det rutiner på skolen for at HEV og IKT-ansvarlig har direkte kontakt.

Rutiner og prosedyrer - Elevene

Det er flere dokumenter som omhandler informasjon til elever på eksamensdagen, blant annet "Viktig informasjon" som gjelder internettilgang, og "Informasjon ved oppstart av eksamen høsten 2023". Sistnevnte dokument informerer elevene om hva de skal gjøre dersom de blir syke under eksamen eller hva som skjer ved mistanke om fusk og hvordan de skal ta kontakt med eksamensvaktene dersom de har spørsmål. Både "Reglement for skriftlig eksamen", og tilsendt presentasjon kalt "Eksamensinformasjon for studieforbereende" inneholder praktisk informasjon til elevene om gjennomføring av eksamen.

Rutiner og prosedyrer – Eksamensvakter

Som nevnt over sier skolen at det er klare ansvarslinjer i eksamenslokalet og at vaktene vet hva de skal gjøre. I den sammenheng viser skolen til «Regler for eksamensvakter» og til at det er opplæring av vaktene i forkant av eksamensgjennomføringen. Utover dette, deltar hovedvaktene pluss noen til på testeksamen og logger seg på som elever for å få et innblikk i hvordan det ser ut fra elevenes side.

I reglementet er det gitt føringer om at det skal være minst to vakter til stede i hvert rom hele tiden. Videre står det blant annet at hovedvakten skal notere klokkeslett da oppgaven ble utlevert og beregne totaltiden ut fra det. Kandidatene skal varsles når det gjenstår en time av eksamenstiden, og hovedvakten skal be elevene sende inn besvarelsen når tiden er ute, inkludert eventuelt innvilget tillegg i tid. Det er uklart for oss om dette er tillegg i tid etter enkeltvedtak, eller om det er ekstra tid ved uforutsette hendelser. Senere i dokumentet står det at dersom det "oppstår vansker av noe slag", skal eksamensteamet straks varsles.

Eksamensvakt skriver at eksamensvaktene blir kalt inn til møte med eksamensleder en til to ganger i året for å få oppdatert informasjon i forkant av eksamen, og at hovedvakt får opplæring i bruk av eksamenssystemet PAS og EPS. I tillegg til "Regler for eksamensvakter" blir det vist til "Eksamensinformasjon vakter". Dette kan vi ikke se å ha mottatt.

Rutiner for FRID IKS

FRID IKS og IKT-ansvarlig ved skolen svarer at dersom den uventede hendelsen er av IT-teknisk karakter, er det IKT-ansvarlig på skolen som har ansvar for situasjon sammen med resten av digitaliseringsavdelingen. IKT-ansvarlig melder saken videre til koordinator og bistår med informasjonsinnhenting og testing for å løse saken raskest mulig. Hvis den uventede hendelsen ikke er av IT-teknisk karakter er det skoleledelsens planer som gjelder. De skriver videre at når det gjelder rutiner og prosedyrer om nødvendige tilpasninger, er det skoleeier og skolen som har ansvar for dette.

Våre vurderinger

Det er et krav om at fylkeskommunen må ha nødvendige rutiner og prosedyrer for å sikre regelverksetterlevelse, og at disse må være basert på konkrete vurderinger av risiko for avvik. Selv om det ikke er et krav om at alle rutiner og prosedyrer skal være skriftlige, vil ofte skriftlighet være nødvendig.

Statsforvalteren vurderer ut fra den dokumentasjon vi har mottatt, at fylkeskommunen har få skriftlige rutiner og prosedyrer, og vi ser det som positivt at fylkeskommunen ser behov for at flere rutiner og arbeidsprosesser blir beskrevet og at skolene har fått beskjed om dette.

Av informasjon vi har fått ser vi likevel at fylkeskommunen og skolen har noen prosedyrer og øvrige tiltak som Statsforvalteren vurderer at kan være med på å redusere risiko for feil som kan oppstå i eksamenslokalet og videre sikre at elever får nødvendige tilpasninger på eksamensdagen.

Som vi har nevnt tidligere, omhandler håndboken i hovedsak lokalt gitt eksamen. Selv om det kommer frem i intervju med fylkeskommunen at skolene følger håndboken uavhengig av om skriftlig eksamen er lokalt eller sentralt gitt, er det vår vurdering at dette kan bidra til å skape usikkerhet for skolene om hvilke rutiner som gjelder for melding av feil og avvik knyttet til sentralt gitt eksamen, og hvem som har ansvar for å følge opp og foreta nødvendige tiltak for at elevene får nødvendige tilpasninger på eksamen. På bakgrunn av dette mener vi at det bør komme tydeligere frem hvilke rutiner og prosedyrer som gjelder sentralt gitt eksamen.

Av dokumentasjon vi har mottatt som gjelder nødvendige tilpasninger under eksamen, vurderer vi at mye er overlatt til skolen uten at vi kan se hvordan fylkeskommunen har gitt føringer, eller systematisk følger opp skolens rutiner for å sikre at kandidatene får nødvendig tilpasninger på eksamensdagen. Videre ser vi at skolen har gjort organisatoriske tiltak i eksamenslokalet, og at de som jobber med eksamen på skolen oppfatter at ansvarslinjene er klare. Dette, i tillegg til at det blir gitt informasjon til elever og eksamensvakter, samt at eksamensvaktene får opplæring i forkant av eksamen, vurderer vi at er tiltak som kan redusere risiko for uforutsette hendelser og at kandidatene får nødvendige tilpasninger på eksamensdagen.

Enkelte av svarene som gjelder hvem som tar avgjørelser ved uforutsette hendelser, fremstår som noe motstridende. Siden ansvarslinjene i eksamenslokalet i liten grad er skriftliggjort, vurderer Statsforvalteren at det er uklart hvem som faktisk tar avgjørelsen om en kandidat for eksempel skal få tilpasning, som ekstra tid, hvordan det blir holdt oversikt over hvilke kandidater som er gitt tilpasninger og hvordan dette videre blir fulgt opp under og etter eksamen.

Siden flere av skolens prosedyrer ikke er skriftliggjort, og fylkeskommunen ikke har gitt føringer til prosedyrer og rutiner, vurderer vi at det er vanskelig for fylkeskommunen på tilsynstidspunktet å sikre at elevene får nødvendige tilpasninger ved uforutsette hendelser under eksamen på eksamensdagen.

“Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024”

Fylkesdirektørkollegiet for kompetanse og utdanning (FKU) har utarbeidet denne veilederen, nylig. Denne er ment å være et rammeverk for eksamen, og skal sikre at samtlige fylkeskommuner har felles forståelse for alle nasjonale føringer. Her er beskrevet ulike forhold rundt eksamen, blant annet om behovet for beredskapsplan, håndtering av feil som oppstår under eksamen, og om når kandidatene skal få ekstra tid til å gjennomføre eksamen. Eksamensveilederen beskriver hvordan eksamensvakter skal få opplæring og hva innholdet i opplæringen bør være, og at fylkeskommunen bør utarbeide opplæringsmaterieil til eksamensvakter som skolene kan tilpasse til lokale forhold.

Eksamensveilederen inneholder opplysninger om hva slags informasjon kandidatene skal få før og under eksamen, også at kandidatene må få informasjon om hva de skal gjøre hvis det oppstår uventede hendelser under eksamen. Det står videre i eksamensveilederen at skolene må dokumentere feil eller uventede hendelser og at skolene må følge med på viktige meldinger

under eksamen på Utdanningsdirektoratet sine nettsider. Veilederen har også beskrevet hvilke hendelser der det kan være aktuelt at kandidatene får ekstra tid.

Fylkeskommunen har i en e-post 14.03.24 til oss informert om at denne veilederen var under utarbeidelse og skriver der at både fylkeskommunen og skolene i Buskerud vil følge denne. Vi har imidlertid ingen informasjon om fylkeskommunen på tilsynstidspunktet har tatt denne veilederen i bruk, om den er gjort kjent for skolene eller om fylkeskommunen og skolene har utarbeidet egne rutiner med utgangspunkt i veilederen. Vi ser at denne veilederen kan være et godt hjelpemiddel i det videre arbeidet med å sikre at alle eksamener blir gjennomført i tråd med regelverket, og at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

Fylkeskommunen har i etterkant av foreløpig tilsynsrapport oversendt nye rutiner som skal bidra til å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger ved uforutsette hendelser på eksamensdagen. Dette er «Beredskapsplan for teknisk eksamensgjennomføring», «Årshjul for skolene BFK 2023-24» og «Årshjul BFK Eksamen og vurdering». Beredskapsplanen bygger på «Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024» og på «ROS-analyse av skriftlig eksamen 2024». Av beredskapsplan fremgår det hvordan skolen skal håndtere uønskede hendelser under eksamen, og at planen kan tilpasses av den enkelte skole.

Fylkeskommunen har sannsynliggjort at skolene er gjort kjent med de nye rutinene blant annet gjennom møte med eksamensansvarlige på skolene 08.05.2024. I presentasjonen vi har mottatt fra dette møtet, samt årshjul, fremgår det at fylkeskommunen legger føringer for skolene ved at de skal rapportere avvik uansett omfang eller alvorlighetsgrad. Videre er det presisert at skolene må ha lister over kandidater som får innvilget ekstra tid og at eksamensvaktene må orienteres om dette.

Statsforvalteren forutsetter at skolene tar i bruk nye rutiner i eksamensperioden våren 2024 og at skolene utarbeider lokale rutiner/tilpasninger ved behov.

På bakgrunn av dokumentasjon vi har mottatt, vurderer vi at fylkeskommunen har utarbeidet nødvendige rutiner, prosedyrer og andre tiltak som sikrer at elevene får nødvendige tilpasninger ved uforutsette hendelser under eksamen på eksamensdagen.

Avdekker fylkeskommunen avvik og risiko for avvik, og følger fylkeskommunen opp avvik og risiko for avvik slik at det sikres at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?

I «Håndbok for eksamensmedarbeidere» som vi viser til under rutiner, prosedyrer og andre tiltak, er det et punkt om beredskap under eksamen. Her kommer det frem hvor eksamensansvarlig skal melde ulike feil som oppstår under eksamen, som for eksempel at feil med eksamensoppgaver skal meledes til eksamen@udir.no. Dersom det oppstår problemer under eksamen, skal skolen vurdere om problemet kan løses lokalt. Hvis ikke skal skolen ta kontakt med fylkeskommunen og diskutere problemet. Når det gjelder avvik, står det at skolen skal melde dette fortløpende i eget avviksskjema i skoleteam.

Punktet om beredskap i håndboken fikk vi tilsendt som et tilleggspunkt, etter intervjuene. Slik vi forstår det av svar fra fylkeskommunen og skolen er dette en skriftliggjøring av prosedyrer for hvor eksamensansvarlig skal melde feil og avvik, og ikke en endring av praksis fra tidligere Viken.

Fylkeskommunen skriver at avvikene danner grunnlag for vurdering av risiko og sårbarhet ved avvikling av eksamen. Videre skriver seksjonsleder at tiltak blir drøftet på tvers og blir fulgt opp i de relevante ansvarslinjene.

Avvik, tiltak og retningslinjer blir dokumentert i Teams underveis i arbeidet og etter hvert i sak/arkivsystemet, og seksjonsleder har tilganger til både Teams og sak/arkivsystemet. Fylkeskommunen sier at meldte avvik i Teams gir viktig informasjon under eksamensgjennomføringen, der både fylkeskommunen og skolene kan følge med på hvilket avvik som er meldt og følge utviklingen i saken.

Både fylkeskommunen og skolen svarer at rektor tar kontakt med fylkeskommunen når det oppstår uforutsette hendelser som ikke blir løst på skolenivå, og at terskelen for å ta kontakt er lav. Vi ser videre at dette var tilfellet under en av eksamensdagene i 2023, da skolen hadde problemer med nettverket, og kandidatene ikke kom inn i eksamenssystemet. Det var da dialog med fylkeskommunen og skolen om tiltak for tilpasninger for elever og privatister. Vi ser videre at skolen også hadde utfordringer med det lokale nettverket før denne eksamensdagen, som FRID IKS var orientert om og fulgte med på, men vi kan ikke se at disse feilene ble informert om til fylkeskommunen.

Fylkeskommunen sier i intervjuet at hendelsen på den nevnte eksamensdagen ble loggført hos fylkeskommunen. Imidlertid har vi ikke noe dokumentasjon om denne dialogen, eller hvordan fylkeskommunen fulgte opp dette videre i eksamensperioden.

For kommende eksamensgjennomføring er det utarbeidet et avviksskjema der skolen skal melde avvik som gjelder eksamen. Skolene er informert om dette i møte 22.02.24. Av skjemaet kommer det frem at det skal bli brukt ved alle eksamensformer og at skolene skal bruke skjemaet til å rapportere avvik, uansett omfang eller alvorlighetsgrad, samt at avviket skal vurderes som mindre, større eller kritisk. Målet med registreringen er å sikre en forsvarlig håndtering av avvik, samtidig som en systematisk tilnærming til avviksbehandling bidrar til å forbedre kvaliteten på eksamensgjennomføringen.

I «årshjul BFK eksamen og vurdering 2024» står det at avviksmeldinger for våreksamen skal behandles i august, av enhetsleder. Videre står det i «årshjul for skolene BFK 2023-2024» at skolen har ansvar for å melde inn alle avvik ved å fylle inn i skjema som ligger i teams, innen 25.06.

Slik vi forstår skjemaet, og ut fra de frister som er gitt i årshjulene, vil avviksskjemaet gi informasjon til fylkeskommunen om hva skolene har opplevd under eksamensgjennomføringen av feil og avvik, hvordan det ble løst, hvem som behandlet avviket og om det er blitt søkt om annullering og hvor mange dette eventuelt gjelder. I tillegg får fylkeskommunen informasjon om hva skolene gjør for at lignende avvik ikke skal oppstå igjen.

I presentasjon fra møte 22.02.24 informerte fylkeskommunen om at Utdanningsdirektoratet foreslår tiltak for å sikre en god gjennomføring av eksamen. Av informasjon fra fylkeskommunen kommer det frem hva nytt skoleeier må gjøre, som å gjennomføre obligatorisk testeksamen og rapportere på skjema i Teams, samt øke vakthold og kontroll under eksamen.

Vi ser ut fra denne presentasjonen og annen dokumentasjon vi har mottatt at fylkeskommunen vil sørge for at testeksamen blir gjennomført og at skolene skal rapportere til fylkeskommunen om gjennomføringen av denne. Det kom frem i intervju at skolen er kjent med dette, men at dette ikke er kjent for IKT-ansvarlig på skolen. Vi har videre ikke mottatt dokumentasjon på

hvordan fylkeskommunen vil følge opp eventuelle avvik som skolene rapporterer om etter gjennomført testeksamen.

Fylkeskommunen skriver at den følger opp avvik og risiko for avvik ved å informere skolene om muligheten for å søke Utdanningsdirektoratet om annullering av eksamen for aktuelle kandidater. Når det gjelder søknad om annullering av eksamen, er dette en rettighet kandidatene er gitt dersom det foreligger formelle feil ved eksamensgjennomføringen. Statsforvalteren vurderer at å informere skolene om dette, ikke ivaretar oppfølging av avvik og mulighet for å rette opp feil på eksamensdagen. Slike søknader kommer i etterkant av eksamen, mens risikovurderinger handler om å være i forkant av en situasjon. Statsforvalteren vurderer derfor at annulleringssøknader kan egne seg til risikovurderinger for fremtidig eksamensgjennomføringer, men ikke til å følge opp avvik under eksamensgjennomføringen.

Skolen skriver at den har avdekket feil under eksamen, som at datamaskiner ikke fungerer. På spørsmål om kandidaten får nødvendige tilpasninger ved uforutsette hendelser under eksamen, svarer skolen at den blant annet har tilgang på ekstra datamaskiner, samt at elevene alltid får utvidet tid ved tekniske problemer og andre uforutsette hendelser.

Som vi viser til under rutiner, prosedyrer og andre tiltak har skolen i tillegg gjort organisatoriske tiltak i eksamenslokalet, og ansvarslinjene oppfattes som tydelig, slik at eksamensansvarlig, vakter og IKT-personell skal kunne fange opp risiko for avvik og avvik som oppstår under eksamensgjennomføringen. Vi kan ikke se at skolen har et system for å dokumentere hvilke kandidater som blir gitt tilpasning under eksamen, og Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at det vil være vanskelig å sikre at kandidaten får den tilpasningen den er gitt, og å følge opp dette under og etter eksamen. Vi vurderer derfor at det vil være vanskelig for skolen å vite hvilke kandidater som kan ha krav på annullering av eksamen.

Når det gjelder eksamen og FRID IKS som er organisert med et team, ledet av en koordinator, er disse tilgjengelig fra kl. 07.00 til 19.00 hver dag i eksamensperioden. Videre går det frem av presentasjonen "Teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023" at kanalen Eksamen i Teams-rommet "DIGIT" skal bli brukt til feilmeldinger og avklaringer under eksamen. Denne kanalen er det kun IKT-ansvarlige og fylkeskommunen som har tilgang til. Det kommer frem av intervju med FRID IKS at får den gode beskrivelser av den tekniske feilen kan feilen håndteres raskt. Videre kommer det frem at FRID IKS har erfaring med at dette fungerer best når det er IKT-ansvarlig som melder feilen.

FRID IKS beskriver i intervjuet linjene i varsling fra skole til FRID IKS til fylkeskommunen og til skolene og interne arbeidsgrupper i FRID IKS når det oppstår tekniske utfordringer, og at IKT-ansvarlig på skolen tar kontakt med koordinator ved feilsituasjoner. Det kommer frem av intervju med fylkeskommunen at ikke alle skoler har egne IKT-ansvarlige på skolen, og det er uklart for Statsforvalteren hvem ved disse skolene som da har ansvar for å melde tekniske feil, slik at avviket blir fulgt opp. Imidlertid sier fylkeskommunen i intervjuet at skolene vet hvem som har ansvar for dette og hvem de skal henvende seg til.

Avdelingsdirektør og seksjonsleder har svart på spørsmål om hvordan de følger med på om eksamen gjennomføres i tråd med regelverket, at de fortsatt er i byggefasen av en ny fylkeskommune, og at rapporteringskrav foreløpig ikke er formalisert i et internkontrollsystem, men at dette vil bli vurdert i det videre arbeidet. Videre sier de at leder for eksamensenheten rapporterer enten til seksjonsleder eller til både seksjonsleder og fylkesdirektør og at seksjonsleder rapporterer til fylkesdirektør.

Øverste ledernivå i fylkeskommunen har også informert om at enhetsleder for eksamensenheten gir fortløpende orienteringer om forberedelsene til avvikling av eksamen i ukentlige møter i ledergruppen for opplæring og kompetanse. I tillegg har seksjons- og enhetslederne ukentlige koordineringsmøter. Møtene i ledergruppen referatføres, og retningslinjer, informasjonsskriv og arbeidsdokumenter ajourføres og ligger i Teams hvor seksjonsleder har tilgang. Vi har ikke mottatt agenda eller referater fra disse møtene, eller fått oversikt over hvilke dokumenter som ligger i Teams.

Våre vurderinger

Fylkeskommunen skal holde seg jevnlig orientert om tilstanden i skolen, og sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd. Hensikten er at allerede oppståtte feil skal korrigeres, at virksomheten skal lære av avvikene, og at det skal settes inn relevante tiltak for å hindre nye.

Videre må fylkeskommunen ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolen. Fylkeskommunen må håndtere avvik på en måte som sørger for at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp. Kommuneloven § 25-1 stiller ikke spesielle krav til bestemt systematikk eller system når det gjelder rapportering av avvik.

Etter vår vurdering er beredskapen det er vist til i håndboken og praksis med meldinger om feil og avvik i Teams med på å ivareta at fylkeskommunen får informasjon om feil og avvik under eksamensgjennomføringen.

Videre er det vår vurdering at fylkeskommunen bistår skolene i å avgjøre tilpasninger der skolen er i tvil, og at dette avgjøres fortløpende. Imidlertid er det uklart for oss hvordan fylkeskommunen får informasjon slik at den kan avdekke avvik under eksamensgjennomføringen hvis skolene ikke selv melder inn avvik eller der skolen ikke har behov for bistand. Utenom å håndtere avvik fortløpende, kan vi ikke se hvordan fylkeskommunen følger opp avvikene og vurderer disse med å sette inn tiltak som forbedrer gjennomføring for senere eksamensdager i eksamensperioden, der det er behov for dette.

Det kommer frem at ledelsen ved skolen har lang erfaring i arbeid med å gjennomføre eksamen og vi opplever kompetansen på feltet som høy. Vi vurderer allikevel at fylkeskommunen, uavhengig av skolenes kompetanse på området, må innhente informasjon fra skolene på en mer systematisk måte, gjøre nødvendige risikovurderinger og dermed bidra til å sikre at etterlevelse av regelverket ikke er personavhengig.

Som vi skriver under «Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger[...]», ser vi at fylkeskommunen og skolen jobber med tiltak for at det ikke skal oppstå problemer med det lokale nettverket i lokaler som fylkeskommunen leier. Videre vurderer vi at fylkeskommunen har opprettet tett kontakt med FRID IKS. Imidlertid kan vi ikke se at fylkeskommunen har fulgt opp avvik som er avdekket med styringstiltak som sikrer at elevene får nødvendige tilpasninger under eksamen.

Vi vurderer at ukentlige møter mellom avdelingsdirektør, seksjonsleder og enhetsleder kan være en viktig del av fylkeskommunens internkontroll. Det er imidlertid usikkert for oss hva som er agendaen på disse møtene og hvordan fylkeskommunen følger opp at skolene sikrer at elevene får nødvendige tilpasninger under eksamen.

Etter vår vurdering har fylkeskommunen ved bruk av avviksskjemaet planlagt hvordan den skal få informasjon om avvik som har oppstått, samt at dette kan være med på å avdekke avvik og risiko for avvik, i etterkant av eksamen. Imidlertid har vi ingen dokumentasjon på hvordan fylkeskommunen planlegger å følge opp eventuelle avvik som blir rapportert, annet enn at avviksskjemaene skal behandles.

Internkontrollen innebærer at fylkeskommunen må ha klare rapporteringslinjer, vurdere hvilke områder de skal følge med på, og hvordan de skal innhente informasjon eller bli informert av skolene. I og med at fylkeskommunen selv svarer at rapporteringskravene foreløpig ikke er formalisert i et internkontrollsystem, men at man vil vurdere dette i det videre arbeidet, vurderer vi derfor at dette ikke er på plass i den nye fylkeskommunen.

På bakgrunn av dette kan vi ikke se at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet, i tilstrekkelig grad avdekker avvik eller risiko for avvik, og følger opp avvik og risiko for avvik ved hjelp av styringstiltak, slik at kandidatene får nødvendige tilpasninger underveis på eksamen.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

I etterkant av tilsynet har fylkeskommunen oversendt risikovurderinger og beredskapsplan for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik i forbindelse med eksamen. Videre ser vi av dokumentasjon vi har mottatt og redegjørelse fra fylkeskommunen, at fylkeskommunen har lagt vekt på og gjort skolene, FRID IKS og IKT ansvarlig ved skolen kjent med at avviksskjema skal benyttes fortløpende under eksamensperioden. Her kommer det frem at store og små hendelser skal meldes inn til Enhet for eksamen og vurdering, og at det som kan løses på skolen, løses på skolenivå, men at avviket fortsatt skal rapporteres til fylkeskommunen. Videre kommer det frem at fylkeskommunen vil ha dialog med eksamensansvarlig og FRID IKS på skolen for å løse større avvik som meldes inn til enhet for eksamen og vurdering, slik at problemene kan utbedres til neste dag.

Fortløpende rapportering av avvik og håndtering av disse kommer videre frem i årshjul for skolene og eksamenskontoret.

Fylkeskommunen har også utarbeidet føringer for når kandidater skal få ekstra tid på eksamen, som for eksempel ved mistanke om feil i en eksamensoppgave, og at dette skal loggføres, samt at skolen må ha lister med oversikt over hendelse som har oppstått og kandidater som har fått utvidet tid på grunn av dette.

Det er vår vurdering at fylkeskommunens tiltak for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik, fortløpende under eksamensgjennomføringen bidrar til å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

Evaluerer fylkeskommunen de skriftlige prosedyrene og andre tiltak i internkontrollen, og forbedrer fylkeskommunen disse ved behov?

Fylkeskommunen skriver at den gjennomfører en evaluering etter hver eksamensperiode, og at eksamensansvarlig og IKT-ansvarlig blir bedt om å gi tilbakemeldinger i et Forms skjema. Avvik som blir meldt inn i eksamenskanalen i Teams blir også tatt med som en del av evalueringen. Videre skriver fylkeskommunen at den har samlinger med eksamensansvarlige ved skolene om høsten, hvor evaluering av vårens eksamensgjennomføring er ett av mange tema. I tillegg er fylkeskommunale retningslinjer og føringer gjenstand for vurdering i møtene og skolene kan

spille inn forslag til endringer og forbedringer. Når skoleeier oppfatter at det er uklart for skolene hva som er gjeldende føringer, kan den i dette fora presisere viktige poeng.

Videre kommer det frem av intervjuet at fylkeskommunen har samling med skolens ledelse en gang i halvåret, og at enhetsleder deltar når tema er eksamen.

Som vi har nevnt tidligere kommer det frem at fylkeskommunen opplever at skolene har mange gode rutiner, men at det er behov for at flere rutiner og arbeidsprosesser blir beskrevet i dokumenter, og at det som er skrevet ned kan være enklere og evaluere og forbedre.

Skolen skriver at det alltid er dialog mellom hovedvakt og eksamensleder eller eksamensmedarbeider etter endt eksamen og at eventuelle skriftlige prosedyrer blir forbedret til neste eksamensdag. Videre skriver de at det er en kontinuerlig prosess for å forbedre rutiner i løpet av eksamensperioden. Eksamensvakt bekrefter i sitt svar at hen bidrar til evaluering av eksamensgjennomføringen ved å gi muntlig beskjed til HEV på eksamensdagen og at HEV tar det opp med eksamensansvarlig.

I intervju med skolen blir det sagt at de har en gjennomgang av hva som har vært problematisk under eksamensgjennomføringen, men at det ikke blir skrevet noen rapport, eller skriftliggjort på annen måte. Som vi viser til under «Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger [...]» har skolen gjort en vurdering av å benytte et annet lokale i gjennomføringen av vårens eksamen på bakgrunn av de utfordringen de hadde med lokalt nett våren 2023. I tillegg har fylkeskommunen gjort en bestilling til FRID IKS slik at den kan foreta nødvendige tiltak for å forbedre det lokale nettverket ved gjennomføring av eksamen i 2024. Dette bekreftes i intervju med FRID IKS.

Statsforvalteren ser at fylkeskommunen gjennomfører møter på våren med skolene, der tema er vårens gjennomføring av eksamen. Vi opplever i tillegg at skolen har god dialog med fylkeskommunen, og at fylkeskommunen er tilgjengelig for skolene under eksamensgjennomføringen og at de raskt får gjort nødvendige avklaringer. Videre ser vi at fylkeskommunen og skolen jobber med tiltak for at det ikke skal oppstå problemer med det lokale nettverket, samt at fylkeskommunen har informert skolene om beredskap og nytt avviksskjema.

Våre vurderinger

Det er ikke satt noe lovkrav om tidsintervaller for hvor ofte evalueringer skal gjøres. Utgangspunktet er imidlertid at forbedringer skal gjøres ved behov. For å kunne gjøre forbedringer, må det gjennomføres evalueringer med jevne mellomrom. For å kunne evaluere, må fylkeskommunen ha relevant informasjon den kan bruke inn i evalueringene.

Vi vurderer at fylkeskommunen har arenaer for å kunne evaluere gjennomføringen. Imidlertid har vi ikke mottatt noen dokumentasjon som viser hvordan fylkeskommunen har evaluert eller ved behov forbedret rutiner og prosedyrer i internkontrollen, som direkte sikrer at kandidaten får nødvendige tilpasninger på eksamensdagen. Vi vurderer likevel at fylkeskommunen har forbedret noen prosedyrer og gir eksempler på tiltak som kan bidra til å forbedre eksamensgjennomføringen og at skolen ikke opplever problemer med lokalt nettverk, som den gjorde under eksamen i 2023.

Videre er det vårt inntrykk at avviksskjemaet som vi viser til under «Har fylkeskommunen gjennomført risikovurderinger [...]», og informasjon om avvik i Teams, kan gi fylkeskommunen mye informasjon til evaluering av eksamensgjennomføringen, og til å gjøre risikovurderinger av videre arbeid med eksamen. Imidlertid kommer det ikke frem på tilsynstidspunktet hvordan

fylkeskommunen planlegger å bruke informasjonen til å evaluere, og ved behov forbedre rutiner og prosedyrer for at skolene skal gi nødvendige tilpasninger på eksamen.

Som vi viser til under «Har fylkeskommunen utarbeidet nødvendig rutiner [...]» vurderer vi at det er vanskelig å evaluere og forbedre rutiner og arbeidsprosesser som ikke er nedfelt skriftlig i dokumenter, og Statsforvalteren er på bakgrunn av dette enig med fylkeskommunen at det er behov for å skriftliggjøre rutiner og prosedyrer.

Statsforvalteren vurderer på bakgrunn av dette at fylkeskommunen på tilsynstidspunktet ikke har evaluert de skriftlige rutinene, prosedyrer og andre tiltak i internkontrollen, og forbedret disse ved behov.

Fylkeskommunens tilbakemelding på foreløpig rapport – Statsforvalterens vurdering

I etterkant av foreløpig rapport har vi fått dokumentasjon på at fylkeskommunen har utbedret og utarbeidet nye rutiner og fremgangsmåter for å sikre eksamensgjennomføringen.

I dokumentet «Teknisk eksamensgruppe» med mandat kommer det frem at gruppen skal følge opp avvik fortløpende under eksamen, og føre en hendelseslogg. Videre skal det gjennomføres evaluering og forbedring etter hver eksamensperiode.

Vi ser av «Årshjul BFK eksamen og vurdering 2024» at fylkeskommunen skal gjøre en helhetlig evaluering etter endt eksamensperiode til bruk i det videre kvalitetsarbeidet.

Fylkeskommunen skriver i redegjørelsen at enhetsleder for eksamen og vurdering redegjør for status før, under og etter eksamensperioden til seksjonsleder og fylkesdirektør. Dette vil bli lagt inn som faste poster i ledermøter. Vi har mottatt eksempel på agenda til tidligere ledermøte i avdeling opplæring og kompetanse.

Statsforvalteren forutsetter at fylkeskommunen tar i bruk dette evalueringsarbeidet, og vurderer at dette vil bidra til at fylkeskommunen evaluerer de skriftlige prosedyrene, og andre tiltak i internkontrollen og at fylkeskommunen forbedrer disse ved behov.

Oppsummering

Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med Buskerud fylkeskommune. Temaet for tilsynet er eksamen og internkontroll. Vi har etter en risikovurdering valgt ut kontrollspørsmålet som omhandler om fylkeskommunen sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen. Det overordnede formålet med tilsynet er å kontrollere om fylkeskommunen oppfyller kravene i regelverket.

Buskerud fylkeskommune mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av fylkeskommunens uttalelse og ny dokumentasjon, har vi gjort endringer i rapporten.

Statsforvalterens vurdering er at Buskerud fylkeskommune gjennomfører risikovurderinger, og at den gjennom sin ROS-analyse har formalisert hvor risikoen er høyest, hvilke konsekvenser eventuelle feil kan få og hvilke risikoreduserende tiltak som kan avhjelpe situasjonen i forkant av eksamen og under gjennomføringen. Fylkeskommunen har skriftlige rutiner, prosedyrer og øvrige tiltak, for å sørge for at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføring av eksamen på eksamensdagen. Videre ser vi at fylkeskommunen ved hjelp av styringstiltak avdekker og følger opp avvik eller risiko for avvik. Fylkeskommunen har videre sannsynliggjort at

de har et system for å evaluere skriftlige rutiner, prosedyrer og andre tiltak i interkontrollen, og forbedre disse ved behov. Dette bidrar til å sikre at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

Vi har vurdert at Buskerud fylkeskommune oppfyller kravene i regelverket, og at det er sannsynliggjort at fylkeskommunens fremtidige praksis vil oppfylle de rettslige kravene. Vi vil derfor ikke vedta pålegg om retting. Tilsynet er avsluttet.

Konklusjon

Buskerud fylkeskommune sikrer at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen.

3 Vi avslutter tilsynet

I tilsynet har vi funnet at Buskerud fylkeskommune oppfyller kravene i regelverket. Våre vurderinger og konklusjoner bygger på informasjonen som vi har fått fra fylkeskommunen, og tar utgangspunkt i status på tidspunktet for publiseringen av tilsynsrapporten.

Vi vil ikke gjøre vedtak med pålegg om retting, og tilsynet er derfor avsluttet.

Fylkeskommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter.²³

Oslo, 29.05.2024

Sissel Endung Berger, seniorrådgiver
Tilsynsleder

Ingeborg Heltzer Anderssen, seniorrådgiver

²³ Jf. forvaltningsloven § 18

4 Dokumenter

Følgende dokumenter ble benyttet under utføringen av tilsynet:

- Notat til tilsynsbrev Ringerike videregående skole
- Kandidatpassord
- Viktig informasjon
- Informasjon om oppstart ved eksamen
- Eksamensinformasjon til elever
- Regler for eksamensvakter
- Eksamensplanen for våren 2023
- Organisasjonskart, Buskerud per 11.01.24
- Reglement for delegering av myndighet fra fylkesdirektør utdanning og kompetanse
- Håndbok for eksamensmedarbeidere
- Årshjul Eksamen og dok – Viken 2021-2024
- Samarbeidsgruppe- Teknisk eksamensgjennomføring
- Nettressurser til eksamen 2023- oversikt
- Teknisk gjennomføring av eksamen våren 2023
- Teknisk gjennomføring av eksamen – siste oppdateringer pr.12.05.23
- Spørsmål og svar fra møte om teknisk gjennomføring av eksamen V23
- Reglement for skriftlig eksamen
- Beredskapsplan og melderutiner lokalt gitt skriftlig eksamen NOVARI
- Samling 19.april 2023 Gjennomføring av eleveksamen PP
- Internt notat angående Tekniske problemer under eksamen 22.mai 2023
- Tilgangsstyring for eksamen i Viken fylkeskommune
- Buskerud – AKA Arena 22.mai
- Avviksskjema- spørsmålene fra Formsskjema
- Håndbok for eksamensmedarbeidere (utdrag)
- Kopi av Oppgaver ledelsen 23_24 – Ringerike vgs
- Kopi av Årshjul_eksamen og dokumentasjon- Ringerike vgs
- Organisasjonskart Bfk
- Organisasjonskart Buskerud per 11.01.24 (sendt inn tidligere)
- Samling eksamen 22.februar 2024
- Årshjul BFK Eksamen og vurdering 2024
- Årshjul for skolene Bfk, 2023-2024
- Oppgavefordeling opplæring nye BFK
- Veileder for gjennomføring av skriftlig eksamen våren 2024

Dokumenter innsendt etter foreløpig rapport:

- Teknisk gjennomføring av eksamen våren 2024 med notater
- Årshjul for skolene BFK, 2023-2024
- Årshjul BFK Eksamen og vurdering 2024
- ROS- analyse skriftlig eksamen våren 2024
- Beredskapsplan – Teknisk eksamen våren 2024
- Mandat for teknisk eksamensgruppe

- Beredskap FRID våren 2024
- Bekreftelse på bestilling beredskap med ukesoversikt
- Hovedutvalget 11.04
- Ledermøte avdeling opplæring og kompetanse ref 060524

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | sfovpost@statsforvalteren.no | www.statsforvalteren.no/ov